

**Plan wynikowy i cele kształcenia. Zakres podstawowy.
II klasa liceum ogólnokształcącego i technikum**

PUNKT PODSTAWY	TEMAT	LICZBA GODZIN	CELE KSZTAŁCENIA W UJĘCIU OPERACYJNYM		
			ZAPAMIĘTYWANIE	ROZUMIENIE	UMIEJĘTNOŚCI
W epoce humanistów i wielkich odkryć geograficznych					
ZP – XIV.1), XIV.3)	Wielkie odkrycia geograficzne (rozdz. 2)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1488, 1492, 1497–1499, 1519–1522 • postaci: Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gama, Ferdynanda Magellana, Marca Pola, Henryka Żeglarza, Amerigo Vespucciego, Izabeli I Kastyljskiej, Ferdynanda II Aragońskiego, Bartolomeu Diaza • cztery wyprawy Krzysztofa Kolumba przez Atlantyk i jego osiągnięcia odkrywcze • niebezpieczeństwa, z którymi musieli się borykać żeglarze w czasie wypraw 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: karawela, astrolabium, busola, kompas, handel lewantyński, portolany, laska Jakuba • znaczenie karaweli dla żeglugi dalekomorskiej • dlaczego nowo odkryty kontynent nazwano Ameryką • wpływ wypraw dalekomorskich na pozycję miast Półwyspu Iberyjskiego • wpływ upadku ostatniej twierdzy Maurów w Hiszpanii na decyzję królewskiej pary o sponsorowaniu wyprawy Krzysztofa Kolumba • dalekosiężne skutki wielkich odkryć geograficznych dla Kościoła katolickiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić wpływ na wielkie odkrycia geograficzne opanowania przez Turków szlaków łączących Europę ze Wschodem • wyjaśnić, skąd średniowieczni Europejczycy czerpali wiedzę o nieznanach krainach • scharakteryzować polityczne, gospodarcze i religijne przyczyny odkryć geograficznych • scharakteryzować wpływ czynnika demograficznego na udział państw iberyjskich w wielkich odkryciach geograficznych • scharakteryzować skutki wielkich odkryć geograficznych – polityczne, gospodarcze, poznawcze, naukowe, kulturowe • scharakteryzować udoskonalenia, które w karaweli wprowadzili Portugalczycy • wyjaśnić, dlaczego nowym ziemiom nadawano nazwy pochodzące od krajów, z których pochodzili odkrywcy • ocenić skutki odkryć geograficznych dla ludów nowo odkrytych lądów i dla Europejczyków

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XIV.2), XIV.3)</p>	<p>Walka o Nowy Świat (rozdz. 3)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1494, 1497, 1500, 1519, 1532, 1534 • postacie: Hernána Cortésa, Montezumy II, Francisca Pizarra, Atahualpy, Pedra Álvaresa Cabrala, Johna Cabota, Jacques’a Cartiera • encyklikę papieża Pawła III przeciw pozbawianiu rdzennych mieszkańców Ameryki wolności i własności • pierwszą angielską osadę w Ameryce Północnej • pierwszą holenderską faktorię w Ameryce Północnej • francuską kolonię w Ameryce Północnej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konkwistador, faktoria, strefa wpływów, inflacja, handel trójkątny, encomienda • przyczyny sprowadzenia niewolników do Ameryki • przyczyny różnicy w organizacji kolonii hiszpańskich i portugalskich • negatywne skutki powstania imperiów kolonialnych • różnicę w polityce kolonialnej Hiszpanów i Holendrów 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia traktatu w Tordesillas • wskazać na mapie trasy najważniejszych podróży odkrywców • wyjaśnić, w jaki sposób powstały pierwsze imperia kolonialne • wskazać na mapie strefy wpływów – hiszpańską i portugalską z 1494 r. • wyjaśnić wpływ odkrycia i opanowania nowych lądów przez Europejczyków na gospodarkę kapitalistyczną • opisać proces rozrostu posiadłości kolonialnych państw europejskich w XVI–XVIII w. • wyjaśnić przyczyny procesu wyniszczenia pierwotnych cywilizacji Ameryki • wskazać na mapie Jamestown, Quebec, Manhattan, Nowy Amsterdam • ocenić politykę kolonizatorów wobec podbitej ludności
--	--------------------------------------	----------	---	--	--

<p>Renesans (rozdz. 4)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1509, 1532, 1543 • postacie: Erazma z Rotterdamu, Niccola Machiavellego, Tomasza Morusa, Jeana Bodina, Francesca Petrarki, Dantego Alighieri, Williama Szekspira, Johannesena Gutenberga, Filipa Brunelleschiego, Leonarda da Vinci, Michała Anioła, Sandra Botticellego, Rafaela Santi, Tycjana, Albrechta Dürera, Lucasa Cranacha Starszego, Hansa Holbeina Młodszeo, Hieronima Boscha, Pietera Bruegla Starszego, Miguela Serveta, Mikołaja Kopernika, Paracelsusa, Galileusza oraz ich dzieła i osiągnięcia • czas zastosowania metalowej ruchomej czcionki w drukarstwie • charakterystyczne cechy sztuki renesansowej • główne idee zawarte w dziele <i>Księżę</i> Niccola Machiavellego • główne idee zawarte w dziełach <i>Utopia</i> Tomasza Morusa oraz <i>Sześciu księgach o Rzeczypospolitej</i> Jeana Bodina • czas powstania Globe Theatre w Anglii 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: renesans (odrodzenie), człowiek renesansu, humanizm, heliocentryczna budowa wszechświata, układ geocentryczny, perspektywa, makiawelizm, attyka, krużganki, portyk, człowiek renesansu • znaczenie wynalazku Gutenberga • doniosłość odkrycia Mikołaja Kopernika • znaczenie dzieła <i>Pochwała głupoty</i> Erazma z Rotterdamu • wpływ uczonych bizantyńskich, poszukujących we Włoszech schronienia po zdobyciu przez Turków Konstantynopola, na rozwój zainteresowań kulturą antyczną • dlaczego <i>Człowiek witruwiański</i> Leonarda da Vinci stanowi przykład realizacji głównych haseł humanizmu • na czym polegała przemiana w sposobie myślenia Europejczyków w okresie renesansu • dlaczego renesansowym twórcom przyświecała myśl rzymskiego komediopisarza: <i>Człowiekiem jestem i sądzę, że nic, co ludzkie, nie jest mi obce</i> • znaczenie bogatych rodów Medyceuszy i Sforzów dla szerzenia się idei renesansu • rolę mecenatu artystycznego – Kościoła, dworu, rodów mieszczańskich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady dzieł sztuki renesansowej • przedstawić poglądy głównych myślicieli renesansu • wymienić dzieła głównych twórców epoki • wskazać różnicę między średniowieczną a renesansową wizją świata i człowieka • wyjaśnić, w jaki sposób w architekturze renesansowej realizowano hasło powrotu do antyku • wyjaśnić, dlaczego w okresie renesansu doszło do rozwoju języków narodowych • podać przykłady pisarzy i poetów tworzących w językach narodowych • scharakteryzować myśl polityczną epoki odrodzenia • wskazać różnicę między włoską a niderlandzką sztuką renesansową
----------------------------	----------	---	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XVI.1), XVI.3)</p>	<p>Reformacja w Europie (rozdz. 5)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1517, 1524–1526, 1529, 1534, 1536, 1555, 1572, 1598 • postacie: Marcina Lutra, Jana Kalwina, Henryka VIII, Henryka Burbona, Thomasa Müntzera, Filipa Melanchtona, Tomasza Morusa, Katarzyny Aragońskiej, Anny Boleyn • przyczyny wystąpienia Marcina Lutra • metody i środki propagandy wykorzystywane przez protestantów i katolików do walki religijnej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: odpust, celibat, reformacja, edykt wormacki, luteranizm, wojna chłopska, banicja, protestantyzm, Kościół luterński, kalwinizm, konsystorz, sejm w Spirze, predestynacja, pokój w Augsburgu, <i>Augsburskie wyznanie wiary</i>, hugenoci, noc św. Bartłomieja, edykt z Nantes, Akt supremacji, Kościół anglikański • dlaczego ogłoszenie 95 tez przez Marcina Lutra doprowadziło do rozłamu w Kościele • zasadę „czyja władza, tego religia” • dlaczego Marcin Luter nie udzielił poparcia walczącym chłopom • z czego wynikał podział religijny Rzeszy • teorię o wpływie etyki protestanckiej na rozwój kapitalizmu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omówić zasady wyznania luterńskiego • wyjaśnić okoliczności, w których doszło do rzezi hugenotów we Francji • wyjaśnić przyczyny konfliktu Henryka VIII z papieżem • omówić zasady wyznania kalwińskiego i anglikańskiego • wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu wojny chłopskiej w Niemczech • omówić przyczyny polityczne wojen religijnych we Francji • omówić zasady edyktu z Nantes • wyjaśnić przyczyny konfliktu Henryka VIII z Tomaszem Morusem • porównać najważniejsze wyznania powstałe w okresie reformacji • wskazać na mapie państwa, w których zwyciężyła reformacja • ocenić wpływ kryzysu w Kościele katolickim na szerzenie się haseł reformacji • ocenić społeczne, polityczne i kulturowe skutki reformacji

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XVI.2), XVI.3)</p>	<p>Reforma Kościoła katolickiego w XVI w. (rozdz. 6)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1534, 1542, 1545–1563, 1559 • postacie: Ignacego Loyoli, Pawła III, Giordana Bruna, Piusa V, Juliusza II, Leona X • nowe zakony (poza jezuitami), które podjęły działalność w duchu odnowy Kościoła 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: herezja, sobór powszechny, reforma Kościoła katolickiego i kontreformacja, <i>Katechizm rzymski</i>, seminarium duchowne, inkwizycja, Święte Oficjum, konwersja, Towarzystwo Jezusowe (jezuici), „żołnierze Chrystusa”, brewiarz rzymski, Wulgata, synod diecezjalny, synod prowincjonalny, księgi metrykalne, dysputa, <i>Indeks ksiąg zakazanych</i>, pijarzy, kapucyni, karmelitanki, szarytki, wizytki, urszulanki, sobór laterański V • dlaczego, mimo surowej reguły, zakon jezuitów cieszył się dużą popularnością, a jego działalność spotykała się w XVI w. z powszechnym uznaniem • dlaczego na indeksie znalazło się dzieło Mikołaja Kopernika <i>O obrotach sfer niebieskich</i> • związek reformy Kościoła z narodzinami baroku 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia soboru trydenckiego • scharakteryzować działalność jezuitów • wyjaśnić różnicę w znaczeniu terminów kontreformacja i reforma Kościoła katolickiego • ocenić działania podjęte przez Kościół rzymskokatolicki w XVI w. • wyjaśnić wpływ postanowień soboru trydenckiego na pogłębienie podziałów religijnych
--	--	----------	---	--	---

<p style="text-align: center;">ZP – XVII.2)</p>	<p>Rywalizacja o prymat w Europie Zachodniej w XVI w. (rozdz. 7)</p>	<p style="text-align: center;">1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1525, 1526, 1559, 1571, 1581, 1588 • postacie: Elżbiety I, Filipa II Habsburga, Mehmeda II Zdobywcy, Ludwika Jagiellończyka, Karola V Habsburga, Ferdynanda I Habsburga, Wilhelma Orańskiego, Franciszka I Walezjusza, Marii Stuart, Francisa Drake’a • nazwy dynastii rywalizujących o prymat w Europie • przyczyny i konsekwencje bitwy pod Pawią 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wielka Armada, Liga Święta, bitwa pod Mohaczem, Republika Zjednoczonych Prowincji, powstanie gezów, pacyfikacja gandawska, unia utrechcka • sens powiedzenia, że w imperium Karola V „słońce nigdy nie zachodziło” • przyczyny i skutki wojen włoskich • konsekwencje wojen włoskich dla Francji, Habsburgów i państw włoskich • ideę zawierania sojuszków zwanych Ligami Świętymi i ich różnorodne cele polityczne 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić państwa, które rywalizowały o prymat w Europie Zachodniej w XVI w. • wymienić przyczyny konfliktu między Hiszpanią i Anglią • wyjaśnić okoliczności śmierci Ludwika Jagiellończyka • wyjaśnić cele polityki Imperium Osmańskiego • wskazać na mapie terytoria, o które rywalizowały państwa w Europie Zachodniej w XVI w. • podać przyczyny podziału dynastii Habsburgów na linie austriacką i hiszpańską • wyjaśnić polityczne, gospodarcze i religijne przyczyny rewolucji w Niderlandach • wymienić członków Ligi Świętej zawartej w 1571 r. • wyjaśnić przyczyny rywalizacji Marii Stuart i Elżbiety I Tudor • scharakteryzować politykę Franciszka I Walezjusza • ocenić politykę Hiszpanów wobec mieszkańców Niderlandów • wyjaśnić znaczenie pokonania Wielkiej Armady przez Anglików dla planów imperialnych Anglii • wymienić postanowienia pokoju w Cateau-Cambrésis • wyjaśnić rolę Wenecji w zmaganiach z Turcją • wskazać na mapie podział terytorium państwa węgierskiego na trzy części
---	--	--------------------------------------	--	--	---

<p style="text-align: center;">ZP – XIV.3)</p>	<p>Przemiany gospodarcze w Europie w XVI w. (rozdz. 8)</p>	<p style="text-align: center;">1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • datę: 1531 • wiek, w którym ukształtowała się gospodarka folwarczno-pańszczyźniana • miasto, w którym powstała pierwsza giełda • liczbę ludności Europy na początku i pod koniec XVI w. • najbardziej zaludnione państwo Europy w XVI w. • największe miasta w Europie w XVI w. • trzy główne strefy morskiej wymiany handlowej w Europie • umowną granicę na Łabie dwóch stref rozwoju gospodarczego Europy • przyczyny migracji w XVI w. • największe domy bankowe w Europie – Fuggerów i Welserów 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: giełda, gospodarka folwarczno-pańszczyźniana, manufaktura, kapitalizm, system nakładczy, rewolucja cen, kompania handlowa, grodzenie, dualizm gospodarczy, tulipanowa gorączka, bańka spekulacyjna • ograniczenia produkcji związane z działalnością cechów • wpływ zwiększenia produkcji rolnej na poprawę warunków bytowych Europejczyków • przyczyny zwiększania wymiaru pańszczyzny • wpływ rozwoju techniki na różne gałęzie wytwórczości • znaczenie spółek dla rozwoju handlu 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała różnica organizacji pracy w zakładzie rzemieślniczym i manufakturze • wskazać różnice w rozwoju gospodarki w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej • wymienić czynniki, które wpłynęły na wzrost demograficzny w Europie w XVI w. • wyjaśnić zjawisko rewolucji cen i jego przyczyny • opisać znaczenie odkryć geograficznych i wpływ koniunktury zbożowej na rozwój gospodarki • wyjaśnić wpływ popytu na wełnę i rozwoju włókiennictwa w Anglii na proces grodzenia • potrafi podać przykłady grup ludności, które migrowały w Europie i do Nowego Świata • wyjaśnić, na czym polegała różnica w rozwoju gospodarki w Europie Zachodniej i Środkowo-Wschodniej • porównać proces urbanizacji w różnych częściach Europy w XVI w. • wyjaśnić wpływ gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na stagnację życia gospodarczego w miastach Europy Środkowo-Wschodniej i pozycję mieszczan
--	--	--------------------------------------	---	--	---

	W epoce humanistów i wielkich odkryć geograficznych (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			
Polska złotego wieku					

ZP – XVIII.1)	Polska za panowania ostatnich Jagiellonów (rozdz. 10)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1514, 1515, 1519–1521, 1525, 1531, 1533, 1561, 1563–1570, 1568, 1570, 1572 • postacie: Władysława Jagiellończyka, Ludwika Jagiellończyka, Zygmunta Starego, Zygmunta Augusta, Albrechta Hohenzollerna, Wasyla III, Gottarda Kettlera, Sulejmana I Wspaniałego, Jana Zápolyi, Jana Kostki • postanowienia traktatu wiedeńskiego • okoliczności, w których doszło do hołdu pruskiego w 1525 r. • okoliczności, w których doszło do bitwy pod Orszą • lata panowania trzech ostatnich Jagiellonów na polskim tronie • cel utworzenia i zadania Komisji Morskiej • przyczyny i skutki bitwy pod Obertynem • postanowienia zawarte w Statutach Karnkowskiego • kupiecko-bankierski ród Loitzów • powiązania rodzinne Jagiellonów z Hohenzollernami i Habsburgami 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: traktat krakowski, hołd pruski, traktat wiedeński, sekularyzacja, lenno, polityka dynastyczna, złoty wiek, zakon inflancki, układ wileński, kaprowie, flota królewska, żegluga narewska, pierwsza wojna północna, Inflanty, Gospodarstwo Mołdawskie, Pokucie, tabor, pokój wieczysty, galeon • przyczyny zawarcia traktatu wiedeńskiego • dlaczego Albrecht Hohenzollern zdecydował się na przejście na luteranizm 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny i konsekwencje podpisania traktatu krakowskiego • scharakteryzować stosunki między Rzeczpospolitą a Prusami Zakonnymi, a następnie Prusami Książęcymi • wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu wojny w 1519 r. • wyjaśnić, jakie czynniki miały wpływ na przebieg ostatniej wojny z zakonem krzyżackim • scharakteryzować stosunki Polski z Moskwą w pierwszej połowie XVI w. • wyjaśnić, dlaczego przeniesiono prawa dziedziczenia lenna w Prusach Książęcych na brandenburską linię Hohenzollernów • omówić przyczyny, przebieg i skutki pierwszej wojny północnej • wyjaśnić przyczyny rywalizacji Rzeczpospolitej z Turcją o Mołdawię • wyjaśnić wpływ stosunków Rzeczpospolitej z Habsburgami na kontakty z Turcją • omówić przyczyny konfliktu Zygmunta Augusta z Gdańskiem • scharakteryzować treść obrazu Jana Matejki <i>Hołd pruski</i> • ocenić rolę traktatu wiedeńskiego we wzajemnych stosunkach Jagiellonów i Habsburgów • wyjaśnić, dlaczego plany budowy floty morskiej zakończyły się niepowodzeniem • scharakteryzować różne opinie funkcjonujące w polskiej historiografii na temat skutków traktatu krakowskiego
---------------	---	---	---	---	---

<p>ZP – XVIII.2), XVIII.3)</p>	<p>Kształtowanie się demokracji szlacheckiej (rozdz. 11)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1454, 1468, 1496, 1505, 1518, 1523, 1562–1563 • postać: Jana Łaskiego, Aleksandra Jagiellończyka • miejsce, gdzie odbył się pierwszy sejm walny • kompetencje izby poselskiej i senatu • skład senatu • rolę królowej Bony w dziele lustracji i rewindykacji królewskich 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: demokracja szlachecka, konstytucja <i>Nihil novi</i>, przywileje szlacheckie, sejm walny, trzy stany sejmujące, senat, izba poselska, sejmiki ziemskie, sejmiki prowincjonalne, prawo ziemskie, ruch egzekucyjny, domena królewska, królewszczyzna, unia realna, rewindykacja, wojsko kwarciane, magnateria, lustracja, rokosz, elekcja <i>vivente rege</i>, elekcja <i>virilim</i>, sejmik przedsejmowy, sejmik relacyjny, sejmik elekcyjny, sejmik deputacki, instrukcje poselskie, uniwersały • dlaczego władcy wydawali przywileje dla szlachty • znaczenie przywileju cerekwicko-nieszawskiego dla polskiego parlamentaryzmu • znaczenie statutów piotrkowskich dla ugruntowania dominującej pozycji szlachty w państwie • znaczenie decyzji króla o zrzeczeniu się prawa do rozstrzygania sporów szlachty z jej poddanymi • dlaczego Zygmunt August zdecydował się na przystąpienie do ruchu egzekucyjnego • przyczyny zwycięstwa politycznego średniej szlachty 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia przywileju cerekwicko-nieszawskiego • wyjaśnić wpływ konstytucji <i>Nihil novi</i> na kształtowanie się demokracji szlacheckiej • scharakteryzować wpływ rozwoju gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej na polityczne dążenia szlachty • opisać rolę króla, senatu i izby poselskiej podczas obrad sejmiku walnego • scharakteryzować rolę sejmików ziemskich • scharakteryzować postulaty ruchu egzekucyjnego • wyjaśnić, dlaczego nie zrealizowano wielu postulatów ruchu egzekucyjnego • wymienić rodzaje sejmików ziemskich i scharakteryzować ich kompetencje • wyjaśnić, dlaczego sejmiki odbywały się w kościołach • ocenić, czy słuszna jest teza, że demokracja szlachecka była jedną z przyczyn osłabienia autorytetu władzy monarszej w Rzeczypospolitej
--------------------------------	--	----------	---	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXI.1), XXI.2)</p>	<p>Odrodzenie w Polsce (rozdz. 12)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1474, 1501, 1508, 1519–1531, 1543, 1551 • postacie: Mikołaja Reja, Jana Kochanowskiego, Mikołaja Kopernika, Bony Sforzy, Andrzeja Frycza Modrzewskiego, Filippa Buonaccorsiego (Kallimacha), Franciszka Florentczyka, Bartolomea Berrecciego, Stanisława Orzechowskiego, Marcina Kromera, Marcina Bielskiego, Macieja z Miechowa, Jana Dantyszka, Andrzeja Krzyckiego, Biernata z Lublina, Mikołaja Sępa Szarzyńskiego, Bertranda Moranda, Wojciecha Oczki, Klemensa Janickiego, Stanisława Samostrzelnika • okres, w którym został zapoczątkowany renesans na ziemiach polskich – połowa XV w. • kontakty Jana Dantyszka z Erazmem z Rotterdamu 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: cenzura, Kościół narodowy, Akademia Wileńska, Akademia Zamojska, kolegium w Braniewie, arkady, kaplica Zygmuntowska, epistolografia, polichromia, „Padwa północy”, modlitewnik królowej Bony, Kodeks Baltazara Behema, miniatura, psalmy • dlaczego dzieło Andrzeja Frycza Modrzewskiego <i>O poprawie Rzeczypospolitej</i> wydrukowano najpierw w wersji ocenzonej • znaczenie mecenatu dla kultury renesansowej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać przykłady budowli renesansowych w Polsce • podać przykłady utworów Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego oraz omówić ich tematykę • wyjaśnić doniosłość dzieła Mikołaja Kopernika • scharakteryzować myśl polityczną i społeczną Andrzeja Frycza Modrzewskiego • opisać działanie polskiego szkolnictwa w XVI w. • scharakteryzować myśl polityczną Stanisława Orzechowskiego • wyjaśnić różnicę w poglądach Stanisława Orzechowskiego i Andrzeja Frycza Modrzewskiego • wymienić elementy architektury renesansowej i wskazać je w budowlach, takich jak: ratusz w Poznaniu, pałac w Baranowie, Sukiennice w Krakowie, kaplica Zygmuntowska, dziedziniec na Wawelu • zaprezentować dokonania twórców odrodzenia w dziedzinie literatury i sztuki oraz historiografii • omówić założenia urbanistyczne Zamościa • wskazać na mapie miejscowości, w których znajdowały się budowle renesansowe • porównać styl gotycki z renesansowym • przedstawić związki europejskich przedstawicieli renesansu z Polską
--	--	----------	---	--	--

<p>ZP – XVIII.4), XIX.3), XIX.4)</p>	<p>Reformacja i kontreformacja na ziemiach polskich (rozdz. 13)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1562, 1570, 1573, 1577, 1596 • postaci: Jana Łaskiego, Stanisława Hozjusza, Jakuba Wujka, Piotra Skargi • sytuację wyznaniową w państwie polsko-litewskim przed reformacją • wyznania protestanckie w Polsce w XVI w. • przyczyny niepowodzenia idei Kościoła narodowego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: konfederacja warszawska, unia brzeska, tolerancja religijna, unicy, obrządek greckokatolicki, bracia polscy (unitarianie, arianie), pacyfizm, Akademia Rakowska, husyci, anabaptyści, bracia czescy, zgoda sandomierska, Jednota Braterska, menonici • przyczyny uchwalenia aktu konfederacji warszawskiej • cele zawarcia unii brzeskiej • dlaczego doszło do rozłamu w Kościele kalwińskim • przyczyny szerzenia się luteranizmu w miastach • przyczyny popularności kalwinizmu wśród szlachty polskiej • dlaczego do synodu sandomierskiego nie zostali dopuszczeni bracia polscy • znaczenie tłumaczenia Biblii Jakuba Wujka dla kultury polskiej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia konfederacji warszawskiej • omówić decyzje unii brzeskiej • scharakteryzować ideologię społeczną arian • scharakteryzować wyznania protestanckie występujące na ziemiach Rzeczypospolitej • wyjaśnić, dlaczego o Rzeczypospolitej zwykło się mówić, że była państwem bez stosów • wyjaśnić, na czym polegał fenomen na skalę europejską aktu konfederacji warszawskiej • wskazać na mapie ziemie Rzeczypospolitej, na których hasła reformacji trafiły na podatny grunt • ocenić rolę kardynała Stanisława Hozjusza w szerzeniu hasła kontreformacji
--------------------------------------	---	----------	--	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XIX.1), XIX.2), XIX.3)</p>	<p>Rzeczpospolita Obojga Narodów (rozdz. 14)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1501, 1566, 1569, 1579 • postaci: Zygmunta Augusta, Aleksandra Jagiellończyka, Barbary Radziwiłłówny, Mikołaja Radziwiłła • unie zawierane z Wielkim Księstwem Litewskim w XIV i XV w. oraz ich postanowienia 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: unia realna, inkorporacja, statut litewski, polonizacja, język ruski • groźbę zerwania unii polsko-litewskiej wraz z bezpotomną śmiercią Zygmunta Augusta • różnicę między unią personalną i realną • dlaczego postanowienia unii mielnickiej nigdy nie weszły w życie • dlaczego Zygmunt Stary i Bona nie popierali ślubu Zygmunta Augusta z Barbarą Radziwiłłówną • korzyści i zagrożenia wynikające z zacieśnienia unii dla strony polskiej i litewskiej • cel namalowania przez Jana Matejkę obrazu <i>Unia lubelska</i> 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia unii lubelskiej • wymienić postanowienia unii w Mielniku • wskazać ziemie, które zostały wcielone do Korony przez Zygmunta Augusta • wymienić postanowienia drugiego statutu litewskiego • ocenić znaczenie drugiego statutu litewskiego w przygotowaniach do zawarcia unii realnej • przedstawić strukturę narodowościową Rzeczpospolitej Obojga Narodów • wyjaśnić rolę zagrożenia ze strony Moskwy dla przyspieszenia prac nad zawarciem unii realnej • wyjaśnić przyczyny sprzeciwu Litwinów wobec planów unii lubelskiej • omówić okoliczności powstania Uniwersytetu Wileńskiego • dokonać interpretacji treści obrazu Jana Matejki <i>Unia lubelska</i> • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy unia lubelska była sukcesem czy porażką Zygmunta Augusta?” oraz uzasadnić swoją opinię
--	--	----------	---	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XX.1), XX.2), XX.3)</p>	<p>Pierwsi władcy elekcyjni na polskim tronie (rozdz. 15)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1572, 1573, 1574, 1575, 1576, 1576–1577, 1577–1582, 1578 • postacie: Henryka Walezego, Stefana Batorego, Anny Jagiellonki, Jana Zamoyskiego, Jakuba Uchańskiego, Piotra Skargi 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wolna elekcja (elekcja <i>viritim</i>), artykuły henrykowskie, <i>pacta conventa</i>, interreks, konfederacja, sejm konwokacyjny, piechota wybraniecka, Trybunał Koronny • dlaczego szlachta wybrała Annę Jagiellonkę na króla Polski • dlaczego czas bezkrólewia był okresem niebezpiecznym dla państwa • powody niechęci szlachty do tworzenia piechoty wybranieckiej • znaczenie wolnej elekcji dla systemu demokracji szlacheckiej • mechanizm propagandy politycznej na wolnych elekcjach 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić pierwszych królów elekcyjnych • podać postanowienia zawarte w artykułach henrykowskich • wyjaśnić, czym były <i>pacta conventa</i> • podać przykłady zobowiązań Henryka Walezego zawartych w <i>pacta conventa</i> • wyjaśnić wpływ wydarzeń we Francji na decyzję Henryka Walezego o opuszczenia Rzeczypospolitej • omówić okoliczności wyboru Anny Jagiellonki na króla Polski • wyjaśnić przyczyny wojny z Moskwą za panowania Stefana Batorego • wskazać na mapie miejsca starć podczas wyprawy Stefana Batorego na Moskwę • wskazać na mapie ziemie przyznane Polsce na mocy rozejmu w Jamie Zapolskim • wyjaśnić przyczyny utworzenia Trybunału Koronnego • wyjaśnić przyczyny i skutki konfliktu Stefana Batorego z Gdańskiem • scharakteryzować politykę wewnętrzną i zagraniczną Stefana Batorego • podać przyczyny zawarcia rozejmu w Jamie Zapolskim • ocenić panowanie pierwszych władców elekcyjnych
---	---	----------	---	--	---

ZP – XVIII.3, XIX.3)	Gospodarka i społeczeństwo państwa polsko-litewskiego w XVI i na początku XVII w. (rozdz. 16)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1496, 1520 • wiek, w którym kształtowała się gospodarka folwarczno-pańszczyźniana • okres pomyślnej dla Rzeczypospolitej koniunktury na zboże w Europie: poł. XVI – poł. XVII w. • regiony Rzeczypospolitej z największą i najmniejszą liczbą miast • bogate rodziny mieszczańskie – Bonerów w Krakowie i Loitzów w Gdańsku 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pańszczyzna, folwark, dwór szlachecki, koniunktura, monopol, przywiązanie chłopca do ziemi, zbiegostwo, dyby, miasta główne, miasta prywatne, jarmarki, żupy solne, taksy wojewodzińskie, spław wiślany, lichwiarz, bank pobożności, jarmark św. Dominika 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, na czym polegała gospodarka folwarczno-pańszczyźniana • wyjaśnić, dlaczego zabroniono mieszczanom kupna ziemi oraz obejmowania wyższych urzędów i stanowisk kościelnych • wymienić główne towary eksportowe państwa polsko-litewskiego w XVI w. • omówić wpływ handlu na współpracę różnych grup społecznych w XVI i pocz. XVII w. • wyjaśnić, z czego wynikał spadek eksportu zboża w Gdańsku w latach 1575–1585 • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy słusznie Gdańsk w XVI w. był uważany za najważniejsze miasto handlowe państwa polsko-litewskiego?” oraz uzasadnić swoje zdanie
	Polska złotego wieku (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			
Europa i Rzeczpospolita w XVII w.					

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XVII.2)</p>	<p>Wojna trzydziestoletnia (rozdz. 17)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1618–1648, 1620, 1629, 1632, 1643 • postacie: Albrechta von Wallensteina, Gustawa II Adolfa, Ferdynanda II Habsburga, Fryderyka V Wittelsbacha, Chrystiana V • strony walczące w wojnie trzydziestoletniej • cztery etapy wojny trzydziestoletniej • przykłady psucia monety przez władców uczestniczących w wojnie trzydziestoletniej 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: defenestracja praska, Unia Ewangelicka (Unia Protestancka), Liga Katolicka, list majestatyczny, Hradczany, pokój westfalski, lisowczycy, łupy wojenne, Palatynat Reński, straty demograficzne, zapaść gospodarcza, psucie monety, sekularyzacja polityki • zmiany polityczne w Europie po wojnie trzydziestoletniej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wojny trzydziestoletniej • wyjaśnić, dlaczego cesarscy namiestnicy zostali wyrzuceni przez okno zamku na Hradczanach • wymienić najważniejsze skutki wojny trzydziestoletniej • scharakteryzować sytuację w Rzeszy przed wybuchem wojny trzydziestoletniej • wskazać na mapie państwa obozu protestanckiego i ich przeciwników • wyjaśnić skutki pierwszego etapu wojny dla Czechów • wyjaśnić, dlaczego Dania przystąpiła do wojny • scharakteryzować przyczyny zaangażowania i główne działania wojenne Szwecji • wyjaśnić znaczenie bitew pod Białą Górą i Lützen dla przebiegu wojny trzydziestoletniej • omówić przyczyny zaangażowania politycznego i działania zbrojne Francji w czasie wojny trzydziestoletniej • wskazać na mapie decyzje terytorialne pokoju westfalskiego • wyjaśnić wpływ wojny trzydziestoletniej na polityczną, społeczną i gospodarczą sytuację w Europie • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy słusznie lisowczycy są owiani czarną legendą?” oraz je uzasadnić • ocenić rolę Albrechta von Wallensteina i Gustawa II Adolfa w wojnie trzydziestoletniej
---	--	----------	--	---	--

ZP – XVII.1)	Absolutyzm we Francji (rozdz. 18)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1617–1643, 1624, 1628, 1629, 1642, 1661, 1685, 1701–1714 • postacie: Ludwika XIV, Armanda Richelieu, Ludwika XIII, Marii Medycejskiej, Anny Austriackiej, Jules’a Mazarina, Jeana Baptiste’a Colberta • reformy wprowadzone w armii francuskiej w czasie panowania Ludwika XIV 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: absolutyzm, monarchia absolutna, pierwszy minister, Stany Generalne, hugenoci, Król Słońce, regencja, regent, racja stanu, edykt łaski, merkantylizm, protekcjonizm, szlachta urzędnicza, generalny kontroler finansów, wojna o sukcesję hiszpańską, muszkiet, dragon, grenadier • wpływ zdobycia twierdzy La Rochelle na ogłoszenie edyktu łaski • przyczyny ograniczenia przywilejów politycznych hugenotów • dlaczego kardynał Richelieu bezwzględnie rozprawił się z opozycją 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić charakterystyczne cechy absolutyzmu francuskiego za rządów Ludwika XIV • wyjaśnić znaczenie edyktu łaski • wyjaśnić przyczyny zaangażowania Francji w konflikt z Habsburgami • scharakteryzować i ocenić politykę merkantylizmu • scharakteryzować politykę zagraniczną Francji w drugiej połowie XVII i na początku XVIII w. • rozstrzygnąć, czy słusznie okres od drugiej połowy XVII w. i na początku XVIII w. nazywany jest epoką francuskiej hegemonii w Europie oraz uzasadnić swoje zdanie • wskazać na mapie nabytki terytorialne Francji w XVII w. • wyjaśnić, dlaczego Wersal nazwano „złotą klatką” • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy Wersal to oznaka potęgi czy rozrzutności Ludwika XVI?” oraz uzasadnić swoje zdanie
--------------	-----------------------------------	---	--	---	--

ZP – XVII.3)	Powstanie monarchii parlamentarnej w Anglii (rozdz. 19)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1603, 1640, 1641, 1640–1653, 1642–1649, 1649, 1651, 1653, 1658, 1659, 1679, 1685, 1688, 1689 • postacie: Olivera Cromwella, Jakuba I Stuarta, Karol I Stuarta, Karola II Stuarta, Jakuba II Stuarta, Marii II Stuart, Wilhelma III Orańskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wojna domowa w Anglii, nowa szlachta, chwalebna rewolucja, monarchia parlamentarna, Deklaracja praw, purytanie, protestanci nonkonformiści, dyktatura, lord protektor, presbiterianie, independenci, Armia Nowego Wzoru, <i>Habeas corpus act</i>, Akt nawigacyjny, Krótki Parlament, Długi Parlament, Wielkie napomnienie, Petycja praw, Parlament Kadłubowy, spisek prochowy, „papiści” • dlaczego uchwalono Deklarację praw • dlaczego hodowla owiec stała się jedną z głównych gałęzi gospodarki w Anglii • przyczyny krytyki Kościoła anglikańskiego przez purytanów • znaczenie Aktu nawigacyjnego dla rozwoju gospodarczego Anglii • przyczyny i konsekwencje wojen Anglii ze Szkocją 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wybuchu wojny domowej w Anglii • wymienić najważniejsze cechy monarchii parlamentarnej • przedstawić sytuację społeczno-wyznaniową i gospodarczą Anglii w początkach XVII w. • wymienić przyczyny konfliktu między Stuartami a parlamentem angielskim w XVII w. • wskazać na mapie obszar, który w czasie wojny domowej w Anglii znalazł się pod kontrolą parlamentu • przedstawić okres dyktatury Cromwella • wymienić prawa uzyskane przez parlament na mocy Deklaracji praw • wyjaśnić, dlaczego purytanie podzielili się na dwa odłamy • opisać przebieg i skutki angielskiej wojny domowej • wymienić przyczyny wojny Anglii z Republiką Zjednoczonych Prowincji • wyjaśnić, w jaki sposób doszło do powstania monarchii parlamentarnej • wyjaśnić, dlaczego Armia Nowego Wzoru zyskała opinię jednej z najbardziej nowoczesnych armii w XVII w. • omówić rolę Marii II Stuart w objęciu tronu przez Wilhelma III Orańskiego • wyjaśnić, dlaczego ustawa <i>Habeas corpus act</i> jest uznana za jeden z fundamentów przyszłej brytyjskiej demokracji
--------------	---	---	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XVII.4), XXIII.4)</p>	<p>Barok w Europie i w Polsce (rozdz. 20)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • czas występowania baroku w Europie (koniec XVI w. – połowa XVIII w.) • daty: 1568–1584, 1637, 1643–1644, 1668, 1677–1696 • postacie: Giovanniego Lorenza Berniniego, Rembrandta, Petera Paula Rubensa, Kartezjusza, Johna Locke’a, Francesca Borrominiego, Caravaggia, Moliera, Jana Chryzostoma Paska, Thomasa Hobbesa, Isaaca Newtona, Jana Sebastiana Bacha, Georga Friedricha Händla, El Greca, Tylmana z Gameren, Francisa Bacona, Johannes Keplera, Jana Heweliusza, Antonia Vivaldiego, Wacława Potockiego, Diega Velázquezza, Tomasza Dolabelli, Barucha Spinozy, Claudia Monteverdiego, Jeana de La Fontaine’a, Samuela Twardowskiego, Macieja Kazimierza Sarbiewskiego • obiekty: kościół Il Gesù w Rzymie, kościół Świętych Apostołów Piotra i Pawła w Krakowie, rzeźba <i>Ekstaza św. Teresy</i>, kolumnada bazyliki św. Piotra w Rzymie, kościół w Nieświeżu, kolumna 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: barok, ekspresja, kolumnada, fasada, sarmatyzm, racjonalizm, empiryzm, światłocień, efekt iluzji, dynamizm, portret trumienny, muzyka organowa, pamiętnikarstwo, manieryzm, barok dworski, opera, oratorium, kontusz, żupan, pas kontuszowy, kantata, pasja, powieść łośrzykowska • znaczenie muzyki kościelnej i dworskiej w dobie baroku 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podać charakterystyczne cechy baroku • wyjaśnić założenia racjonalizmu i empiryzmu • wymienić cechy kultury sarmackiej • przedstawić cechy architektury barokowej • przedstawić cechy rzeźby barokowej • wyjaśnić, w jakim celu tworzone portrety trumiennie • opisać cechy manieryzmu na przykładzie dzieł El Greca • porównać pałac w Wersalu z pałacem w Wilanowie • scharakteryzować strój sarmacki • wyjaśnić, jaką rolę odgrywała sztuka barokowa w działaniach Kościoła, dworów królewskich i magnackich • przedstawić główne osiągnięcia uczonych doby baroku • scharakteryzować dwa nurty filozofii doby baroku oraz myśl polityczną tej epoki • scharakteryzować twórczość artystów baroku i podać przykłady tworzonych przez nich dzieł architektury, rzeźby, malarstwa, muzyki, literatury • przedstawić rolę portretu trumiennego jako źródła historycznego
---	---	----------	---	--	---

			<p>Zygmunta, pałac Ludwika XIV w Wersalu, pałac Peterhof w Petersburgu, pałac króla Jana Sobieskiego w Wilanowie</p> <ul style="list-style-type: none">• nowe przyrządy do badań skonstruowane w tym okresie – mikroskop, pompa próżniowa, teleskop zwierciadlany		
--	--	--	---	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXII.1), XXIII.1), XXIII.2), XXIII.3)</p>	<p>Król, magnateria i szlachta Rzeczypospolitej (rozdz. 21)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1587, 1589, 1605, 1606, 1607 • postacie: Zygmunta III Wazy, Mikołaja Zebrzydowskiego, Maksymiliana III Habsburga, Jana Zamoyskiego, Stanisława Lubomirskiego, Piotra Skargi 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rokosz Zebrzydowskiego, magnateria, oligarchia, klientelizm, oligarchizacja życia politycznego, wojewoda, sejm pacyfikacyjny, monarchia mieszana, regres gospodarczy, stagnacja, kaznodzieja, stronnictwo popularystów, stronnictwo regalistów, <i>Kazania sejmowe</i> • powiązania rodzinne Zygmunta III Wazy z Jagiellonami • przyczyny podwójnej elekcji • rolę Jana Zamoyskiego w konflikcie z królem Zygmuntem III Wazą • zjawisko zamykania się stanu społecznego • cel zwołania sejmów w 1605 i 1606 r. 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny zawiązania się opozycji przeciw królowi Zygmuntowi III Wazie • wymienić postulaty rokoszan • wymienić konkurentów Zygmunta Wazy do polskiego tronu • wymienić i scharakteryzować działania dwóch obozów politycznych w czasie elekcji • przedstawić żądania postawione przez Litwinów przysłemu królowi • przedstawić przyczyny i rezultat bitwy pod Byczyną • wyjaśnić skutki prób wzmocnienia władzy królewskiej przez Zygmunta III Wazę • wyjaśnić, na czym polegała monarchia mieszana • wyjaśnić przyczyny regresu gospodarczego w pierwszych dziesięcioleciach XVII w. • wyjaśnić konsekwencje bitwy pod Guzowem • scharakteryzować wzrost znaczenia magnaterii za panowania Zygmunta III Wazy i ocenić skutki tego zjawiska • ocenić zjawisko klientelizmu • ocenić wpływ poglądów głoszonych przez Piotra Skargę na postawę króla Zygmunta III Wazy • omówić wpływ zmian społeczno-gospodarczych w Rzeczypospolitej w XVII w. na sytuację polityczną kraju • wskazać na mapie Byczynę, Guzów, regiony Rzeczypospolitej, gdzie było najwięcej rezydencji magnackich] • wyjaśnić, przyczyny konfliktu Jana Zamoyskiego z królem • omówić znaczenie magnaterii dla rozwoju kultury w Rzeczypospolitej
---	---	----------	--	--	---

ZP – XXII.1), XXII.4), XXII.5)	Wojny Rzeczypospolitej ze Szwecją i z Turcją (rozdz. 22)	1	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1599, 1600, 1605, 1620, 1621, 1622, 1626–1629, 1627, 1629, 1635, 1655, 1655–1660, 1657, 1660 • postacie: Władysława IV Wazy, Jana II Kazimierza Wazy, Jana Karola Chodkiewicza, Stanisława Żółkiewskiego, Stefana Czarnieckiego, Augustyna Kordeckiego, Karola X Gustawa, Janusza Radziwiłła 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: husaria, hetman, potop szwedzki, pospolite ruszenie, inkorporacja, Kozacy, paulini, ikona, przeor, uniwersał, konfederacja w Tyszowcach, śluby lwowskie, wojna szarpana, lenno, traktat welawsko-bydgoski, układ w Kiejdanach • przyczyny zawarcia układu w Kiejdanach 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • scharakteryzować rolę husarii w bitwie pod Kircholmem • wymienić przyczyny wojen ze Szwecją i z Turcją w XVII w. • omówić postanowienia pokoju oliwskiego • wyjaśnić religijny i propagandowy aspekt obrony Jasnej Góry • wskazać na mapie miejsca bitew stoczonych ze Szwecją i z Turcją w pierwszej połowie XVII w. • omówić wojny ze Szwecją o Inflanty i ujście Wisły • przedstawić postawy Polaków w czasie potopu szwedzkiego • wymienić postanowienia rozejmów i traktatów zawieranych przez Rzeczpospolitą ze Szwecją • wyjaśnić przyczyny, dla których Jan Kazimierz złożył śluby lwowskie • scharakteryzować cele polityki zagranicznej Wazów na tronie polskim • ocenić rezultaty wojen stoczonych przez Rzeczpospolitą w pierwszej połowie XVII w. • wyjaśnić przyczyny zawarcia i ocenić postanowienia traktatów welawsko-bydgoskich dla Rzeczypospolitej • wymienić dzieła malarskie, literackie oraz filmy związane tematycznie z wojnami Rzeczypospolitej ze Szwecją i z Turcją w XVII w.
--------------------------------	--	---	--	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXII.1), XXII.4), XXII.5)</p>	<p>Wojny Rzeczypospolitej z Rosją i powstanie Chmielnickiego (rozdz. 23)</p>	<p>2</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1604, 1605, 1606, 1607–1608, 1609, 1610, 1612, 1613, 1618, 1648, 1649, 1651, 1654, 1654–1667, 1656, 1658, 1660, 1667 • postaci: Dymitra Samozwańca I, Stanisława Żółkiewskiego, Bohdana Chmielnickiego, Iwana IV Groźnego, Borysa Godunowa, Dymitra Samozwańca II, Wasyla II Szujskiego, Michała Romanowa, Jeremiego Wiśniowieckiego, Iwana Wyhowskiego, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: dymitriada, Kozacy, rozejm w Andruszowie, wielka smuta, sobór ziemski, carewicz, bojarzy, rejestr kozacki, porohy, Sicz, rozejm w Dywilinie, Rzeczypospolita Federacją Trojga Narodów, ataman, ugoda w Perejasławiu, ugoda w Hadziaczu, ugoda pod Zborowem, ugoda cudnowska, oseledec, szarawary, spisa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny wojny z Rosją w pierwszej połowie XVII w. • wyjaśnić znaczenie bitwy pod Kłuszynem • przedstawić przyczyny wybuchu powstania Chmielnickiego • wymienić postanowienia rozejmu w Andruszowie • omówić przyczyny i skutki kryzysu wewnętrznego w Rosji • przedstawić przyczyny udzielenia poparcia Dymitrowi Samozwańcowi przez polskich i litewskich magnatów • scharakteryzować rządy Dymitra Samozwańca i ich skutki • wyjaśnić, jaką rolę pełnił rejestr kozacki • okoliczności zamordowania pierwszego Dymitra Samozwańca • wyjaśnić, jak doszło do drugiej dymitriady • wyjaśnić, dlaczego królewicz Władysław nie objął tronu carskiego • wskazać na mapie miejsca bitew oraz ziemie przyznane Rzeczypospolitej na mocy rozejmu w Dywilinie • wyjaśnić okoliczności zapoczątkowania w Rosji panowania dynastii Romanowów • omówić postanowienia ugody pod Zborowem • wyjaśnić, dlaczego zwycięstwo w bitwie pod Beresteczkiem nie zostało wykorzystane • wyjaśnić znaczenie ugody w Perejasławiu dla losów Ukrainy • omówić główne postanowienia ugody w Hadziaczu
---	--	----------	--	--	---

					<ul style="list-style-type: none">• przedstawić i pokazać na mapie przebieg wydarzeń i miejsca bitew w czasie powstania Chmielnickiego• wyjaśnić, dlaczego zwycięstwo w bitwie pod Cudnowem zostało zaprzepaszczone• scharakteryzować uzbrojenie piechoty kozackiej
--	--	--	--	--	---

ZP – XXIII.1), XXIII.2), XXIII.3)	Kryzys Rzeczypospolitej w drugiej połowie XVII w. (rozdz. 24)	1	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1648, 1652, 1658, 1665–1666, 1666, 1668 • postacie: Władysława Sicińskiego, Ludwiki Marii, Jerzego Sebastiana Lubomirskiego, Hieronima Radziejowskiego 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>liberum veto</i>, elekcja <i>vivente rege</i>, abdykacja, gospodarstwo zagrodnicze, gospodarstwo chałupnicze, konwersja, ksenofobia, sąd sejmowy, anarchia, obstrukcja sejmowa 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jaki sposób potop szwedzki wpłynął na załamanie gospodarcze kraju • wyjaśnić okoliczności użycia <i>liberum veto</i> po raz pierwszy na sejmie walnym • wymienić i wskazać na mapie straty terytorialne Rzeczypospolitej w XVII w. • wyjaśnić stosowanie przez Szwedów zasady „wojna żywi się sama” • wyjaśnić przyczyny wybuchu rokoszu Lubomirskiego • wyjaśnić przyczyny abdykacji Jana Kazimierza Wazy • wskazać okres, w którym największa liczba sejmów zakończyła się bez podjęcia uchwał • wyjaśnić skutki polityczne bitwy pod Mątwami • podać przykłady kradzieży dóbr kultury przez Szwedów w XVII w. • wyjaśnić, dlaczego sejm podjął decyzję o wygnaniu braci polskich • omówić wpływ wojen na poziom życia mieszkańców kraju • wyjaśnić przyczyny bicia monet nie – pełnowartościowych • wyjaśnić, w jaki sposób okres wojen wpłynął na kryzys kultury szlacheckiej • ocenić rolę zasady <i>liberum veto</i> w funkcjonowaniu demokracji szlacheckiej • ocenić, czy słusznie Hieronima Radziejowskiego uważa się za jednego z największych zdrajców w dziejach Rzeczypospolitej • wyjaśnić, dlaczego Jerzy Sebastian Lubomirski jest postacią kontrowersyjną
-----------------------------------	---	---	--	---	--

					<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić znaczenie ukazania się pierwszego polskiego <i>Indeksu ksiąg zakazanych</i>
--	--	--	--	--	--

<p>ZP – XXII.2), XXII.3), XXII.4), XXII.5)</p>	<p>Rzeczpospolita w czasach Jana III Sobieskiego (rozdz. 25)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1669, 1672, 1673, 1674, 1676, 1683, 1684, 1686, 1696, 1698, 1699 • postacie: Michała Korybuta Wiśniowieckiego, Jana III Sobieskiego, Eleonory Habsburg, Karola V Leopolda, Jakuba Sobieskiego, Marysienki Sobieskiej, Kara Mustafy, Leopolda I Habsburga, Augusta II Mocnego, Krzysztofa Grzymułtowskiego, Feliksa Kazimierza Potockiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: haracz, sułtan, wezyr, odsiecz wiedeńska, czambuł, rozejm w Żurawnie, Liga Święta, lewobrzeżna Ukraina, traktat (pokój) Grzymułtowskiego, pokój w Karłowicach • znaczenie odsieczy wiedeńskiej w dziejach Europy 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia traktatu w Buczaczu • pokazać na mapie Podole, Buczacz, Chocim, Wiedeń • wyjaśnić, dlaczego król udał się z odsieczą oblężonemu przez Turków Wiedniowi • wyjaśnić, jak doszło do zwycięstwa sił sprzymierzonych w bitwie pod Wiedniem • wyjaśnić, z czego wynikała skuteczność bojowa husarii • wyjaśnić znaczenie zwycięstwa pod Chocimiem dla wyboru na króla Jana Sobieskiego • omówić warunki rozejmu w Żurawnie • wyjaśnić, dlaczego koronacja Jana III Sobieskiego odbyła się dopiero dwa lata po jego elekcji • wyjaśnić znaczenie bitew pod Parkanami • wymienić państwa, które zawiązały Ligę Świętą i wyjaśnić cele polityczne Ligi • wymienić postanowienia pokoju Grzymułtowskiego i wskazać na mapie ziemie wymienione w traktacie pokojowym • wymienić postanowienia pokoju w Karłowicach i ocenić, czy były one sukcesem Augusta II Mocnego • wyjaśnić, dlaczego kandydatura Jakuba Sobieskiego na króla Polski nie zyskała akceptacji szlachty • wyjaśnić, czego zażądała Rosja za udział w koalicji antytureckiej • wyjaśnić przyczyny, przebieg i skutki bitwy pod Podhajcami • wymienić dzieła artystyczne, których tematem była wiktoria wiedeńska
--	--	----------	---	--	--

	Europa i Rzeczpospolita w XVII w. (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			
Wiek oświecenia					

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXIV.2)</p>	<p>Oświecenie – epoka przemian (rozdz. 27)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1662, 1666, 1717, 1741, 1751–1765, 1762, 1783, 1784 • postaci: Woltera, Josepha i Jacques’a Montgolfier, Monteskiusza, Jeana-Jacques’a Rousseau, Denisa Diderota, Isaaca Newtona, Karola Linneusza, Alessandra Volty, Benjamina Franklina, Immanuela Kanta, Moseesa Mendelssohna, Daniela Defoe, Jonathana Swifta • państwo, w którym po raz pierwszy w Europie wprowadzono powszechny obowiązek szkolny • poglądy głoszone przez Monteskiusza w dziele <i>O duchu praw</i> • poglądy głoszone przez Rousseau w dziele <i>Umowa społeczna</i> • pierwsze akademie nauk • wynalazki i odkrycia epoki oświecenia • poglądy głoszone przez Kanta w <i>Krytyce czystego rozumu</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: prawa naturalne, oświecenie, rewolucja naukowa, empiryzm, racjonalizm, umowa społeczna, ateizm, deizm, trójpodział władzy, laicyzacja, Akademia Rysiów, Towarzystwo Królewskie, zasady dynamiki, prawo powszechnego ciężenia, piorunochron, teoria poznania, przewrót kopernikański w filozofii, masoneria • ideę, zgodnie z którą rozum odwołujący się do doświadczenia jest źródłem wiedzy o człowieku i otaczającym go świecie 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne cechy oświecenia • wyjaśnić wpływ wprowadzenia obowiązku szkolnego na spadek analfabetyzmu w społeczeństwie • wyjaśnić genezę oświecenia • scharakteryzować zasadę trójpodziału władzy • scharakteryzować poglądy myślicieli oświeceniowych na temat państwa • wyjaśnić przełom w medycynie, który spowodował wprowadzenie szczepionki przeciwko ospie • ocenić znaczenie <i>Wielkiej encyklopedii francuskiej</i> w popularyzacji wiedzy • wymienić główne osiągnięcia oświecenia w dziedzinie nauki • wyjaśnić, w jaki sposób Immanuel Kant zdefiniował oświecenie • scharakteryzować rolę salonów literackich w propagowaniu haseł oświecenia • wyjaśnić, jaki wpływ na rozwój nauki miały loże masonskie i akademie nauk • wyjaśnić, dlaczego Immanuela Kanta uważa się za sprawcę przewrotu kopernikańskiego w filozofii • wyjaśnić, w jaki sposób literatura odwoływała się do głównych haseł oświecenia
---	--	----------	---	---	--

ZP – XXIV.1)	Rewolucja przemysłowa w XVIII w. (rozdz. 28)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1712, 1769, 1776 • postaci: Jamesa Watta, Thomasa Newcomena, Adama Smitha, François Quesnaya • zasady działania maszyny parowej • poglądy Smitha zawarte w dziele <i>Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: rewolucja przemysłowa, patent, maszyna parowa, rozwój demograficzny, rewolucja agrarna, płodozmian, proces grodzenia, urbanizacja, klasa robotnicza (proletariat), liberalizm ekonomiczny (gospodarczy), „niewidzialna ręka rynku” (wolna konkurencja), fizjokratyzm • przyczyny spadku liczby urodzeń w XVIII w. • wpływ poprawy warunków sanitarnych na spadek śmiertelności 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, w jakich dziedzinach gospodarki znalazł zastosowanie wynalazek maszyny parowej • wyjaśnić działanie maszyny parowej • wyjaśnić przyczyny rozkwitu demograficznego w XVIII-wiecznej Europie • wyjaśnić przyczyny i skutki rewolucji przemysłowej w Anglii • scharakteryzować przemiany w rolnictwie w XVIII w. • wyjaśnić negatywne skutki procesu urbanizacji • przedstawić poglądy Adama Smitha • wymienić główne założenia fizjokratyzmu • wskazać podobieństwa i różnice między fizjokratyzmem a liberalizmem • wymienić wynalazki rewolucji przemysłowej i scharakteryzować skutki ich zastosowania • wyjaśnić, w jaki sposób wzrost liczby mieszkańców w miastach wymuszał wprowadzenie zmian w przestrzeni urbanistycznej
--------------	--	---	---	---	---

<p style="text-align: center;">ZP – XXIV.4)</p>	<p>Rywalizacja mocarstw europejskich w XVIII w. (rozdz. 29)</p>	<p style="text-align: center;">1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1700, 1702, 1709, 1713, 1721, 1740–1745, 1742, 1744–1745, 1756, 1762, 1763 • postacie: Piotra I Wielkiego, Karola XII, Augusta II Mocnego, Marii Teresy, Karola VI Habsburga, Fryderyka II Wielkiego, Piotra III 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: wielka wojna północna, pokój w Nystad, traktat narewski, taktyka spalonej ziemi, twierdza Pietropawłowska, imperator, pierwsza wojna śląska, druga wojna śląska, sankcja pragmatyczna, pokój we Wrocławiu, odwrócenie przymierzy, wojna siedmioletnia (trzecia wojna śląska), cud domu brandenburskiego 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić przyczyny i konsekwencje wielkiej wojny północnej • omówić postanowienia pokoju w Nystad • wyjaśnić strategiczne znaczenie twierdzy w Narwie • wyjaśnić, dlaczego bitwę pod Połtawą możemy uważać za jedną z najważniejszych bitew w historii powszechnej • omówić rolę Augusta II Mocnego w wielkiej wojnie północnej • wyjaśnić przyczyny wybuchu pierwszej i drugiej wojny śląskiej • wymienić postanowienia pokoju we Wrocławiu • omówić konsekwencje pierwszej i drugiej wojny śląskiej • wskazać na mapie zasięg terytorialny działań militarnych w trakcie pierwszej i drugiej wojny śląskiej • omówić zmiany, jakie zaszły w armii pruskiej w XVIII w. • wyjaśnić przyczyny wybuchu wojny siedmioletniej • wyjaśnić, w jaki sposób konflikty zbrojne w XVIII w. wpłynęły na umocnienie pozycji Prus i Rosji na arenie międzynarodowej • wyjaśnić, dlaczego Maria Teresa była uznawana za jedną z najwybitniejszych władczyń epoki wczesnonowożytnej • uzasadnić tezę, że o wojnie siedmioletniej możemy mówić jako o pierwszym konflikcie światowym
---	---	--------------------------------------	---	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXIV.3), XXIV.4)</p>	<p>Sąsiedzi Rzeczypospolitej – Rosja, Prusy i Austria (rozdz. 30)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1689–1721, 1701, 1713–1740, 1740–1772, 1760, 1762–1796, 1764, 1768, 1765–1780, 1773, 1781, 1781–1785, 1785, 1787 • postacie: Piotra I Wielkiego, Katarzyny II Wielkiej, Fryderyka II Wielkiego, Marii Teresy, Jemieliana Pugaczowa, Fryderyka I, Fryderyka Wilhelma I, Józefa II 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: absolutyzm oświecony, europeizacja społeczeństwa, wielkie poselstwo, powstanie Pugaczowa, grażdanka, dworanie, Senat Rządzący, współrządy, józefinizm, edykt o tolerancji (patent tolerancyjny), gubernie, „król sierżant”, system północny, Rada Państwa, scentralizowana administracja, unifikacja państwa, Nadworna Komisja Edukacyjna, Karta szlachty • konieczność modernizacji armii przez Piotra I • cel podróży Piotra I Wielkiego po Europie Zachodniej • co zyskał elektor Fryderyk III, koronując się w Królewcu na króla Prus 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, czym był absolutyzm oświecony • podać przykłady reform przeprowadzonych przez Piotra I • scharakteryzować reformy polityczne oraz społeczno-gospodarcze Piotra I • omówić rolę Piotra I w budowie rosyjskiej floty • wyjaśnić, dlaczego obcinanie bród wywoływało sprzeciw części społeczeństwa rosyjskiego • wyjaśnić przyczyny wybuchu powstania chłopów w 1773 r. w Rosji • wskazać na mapie obszary przyłączone do Rosji w czasach Piotra I i Katarzyny II • wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Pruskiego • wyjaśnić, dlaczego Fryderyk Wilhelm I nazywano „królem sierżantem” • przedstawić reformy przeprowadzone w monarchii Habsburgów przez Marię Teresę i Józefa II • wyjaśnić, w jaki sposób Fryderyk II dążył do odbudowy państwa po wojnie siedmioletniej • wyjaśnić, co oznacza sformułowane przez Fryderyka Wielkiego stwierdzenie, że „panujący jest pierwszym sługą państwa” • ocenić, czy rządy i reformy Fryderyka II oraz Józefa II były zgodne z ideą monarchii oświeconych • zająć stanowisko w dyskusji: „Czy Katarzyna II kontynuowała reformy i politykę Piotra I?” oraz uzasadnić swoje zdanie
--	---	----------	---	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXV.1), XXV.2), XXV.4), XXV.5)</p>	<p>Powstanie Stanów Zjednoczonych (rozdz. 31)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1773, 1775, 1776, 1777, 1779, 1783, 1787 • postacie: George’a Washingtona, Tadeusza Kościuszki, Kazimierza Pułaskiego, Benjamina Franklina, Thomasa Jeffersona, Jerzego III 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: amerykańska wojna o niepodległość (rewolucja amerykańska), Deklaracja niepodległości, ”bostońska herbatka” („bostońskie picie herbaty”), opłaty stemplowe, ojcowie założyciele, Kongres, Izba Reprezentantów, Senat, prezydent, Pierwszy Kongres Kontynentalny, Drugi Kongres Kontynentalny, pokój paryski 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić przyczyny wojny kolonii z Wielką Brytania • wymienić główne postanowienia Deklaracji niepodległości • wymienić główne postanowienia Konstytucji Stanów Zjednoczonych i opisać kompetencje poszczególnych organów władzy • wskazać na mapie kolonie, które weszły w skład Stanów Zjednoczonych Ameryki • wyjaśnić, w których zapisach Konstytucji Stanów Zjednoczonych Ameryki zostały odzwierciedlone główne idee epoki oświecenia • opisać udział Polaków w amerykańskiej wojnie o niepodległość • wymienić państwa, które przyłączyły się do konfliktu po stronie kolonii • wymienić postanowienia pokoju paryskiego • wskazać na mapie: Boston, Filadelfię, Savannah, Trenton • wyjaśnić, w jaki sposób Amerykanie czczą polskich bohaterów rewolucji amerykańskiej
--	---	----------	--	---	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXV.3), XXV.4)</p>	<p>Rewolucja francuska (rozdz. 32)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 14 VII 1789, 1789, 1791, 1792, 1793, 1793–1794, 1795, 1795–1799 • postacie: Ludwika XVI, Marii Antoniny, Emmanuela Josepha Sieyès’a, Marie Josepha de La Fayette’a, Maksymiliana Robespierre’a, Olympe de Gouges 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Bastylia, Stany Generalne, Wersal, burżuazja, stan trzeci, Zgromadzenie Narodowe, Zgromadzenie Konstytucyjne (Konstytuanta), Gwardia Narodowa, Deklaracja praw człowieka i obywatela, monarchia konstytucyjna, Zgromadzenie Prawodawcze, dyktatura, gilotyna, Istota Najwyższa, przewrót termidoriański, dyktariat, Rada Pięciuset, Rada Starszych, Deklaracja praw kobiety i obywatelki 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego Ludwik XVI zwołał Stany Generalne • wyjaśnić, dlaczego zdobycie Bastylii jest uważane za początek rewolucji francuskiej • scharakteryzować społeczne, gospodarcze i polityczne przyczyny wybuchu rewolucji we Francji • wymienić główne założenia Deklaracji praw człowieka i obywatela • wskazać punkty Deklaracji praw człowieka i obywatela odwołujące się do głównych haseł oświecenia • wymienić symbole rewolucji francuskiej • scharakteryzować główne założenia konstytucji francuskiej z 1791 r. • wyjaśnić, o co został oskarżony Ludwik XVI • omówić symboliczne znaczenie, jakie miało dla rewolucjonistów ścięcie Ludwika XVI • wyjaśnić reakcję międzynarodową na sytuację we Francji • wyjaśnić, jak doszło do przewrotu termidoriańskiego • omówić skutki rewolucji francuskiej • wyjaśnić stwierdzenie Dantona, że „rewolucja, jak Saturn, pożera własne dzieci” • wyjaśnić znaczenie rewolucji francuskiej w dziejach Europy
	<p>Wiek oświecenia (lekcja powtórzeniowa)</p>	<p>1</p>			

	Sprawdzian	1			
Rzeczpospolita w XVIII w.					
ZP – XXVI.1), XXVI.2)	Rzeczpospolita w czasach saskich (rozdz. 34)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1697, 1702, 1704, 1709, 1715, 1717, 1720, 1732, 1733, 1740 • postacie: Augusta II Mocnego, Augusta III, Stanisława Leszczyńskiego, Michała Radziejowskiego, Stanisława Ledóchowskiego, Michała Fryderyka Czartoryskiego, Jana Klemensa Branickiego, Karola Stanisława Radziwiłła, Stanisława Konarskiego, Henryka Brühla • rezultat i konsekwencje bitwy pod Kliszowem • główne tezy zawarte w traktatach politycznych <i>Głos wolny wolność ubezpieczający, O skutecznym rad sposobie</i> 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: podwójna elekcja, koterie, konfederacja sandomierska, sejm niemy, konfederacja tarnogrodzka, konfederacja generalna, pogłówne, układ w Poczdamie, hiberna, wojna o sukcesję polską, Familia, republikanci, pijarzy, Collegium Nobilium, dobra stołowe, Kamera • znaczenie bitwy pod Kliszowem dla działań w czasie wielkiej wojny północnej na terenie Rzeczpospolitej 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić najważniejsze przejawy kryzysu wewnętrznego Rzeczpospolitej za rządów Sasów • omówić okoliczności objęcia tronu przez Stanisława Leszczyńskiego • scharakteryzować sytuację polityczną w Rzeczpospolitej w czasie wielkiej wojny północnej • wymienić postanowienia sejmu niemego • podać przyczyny redukcji liczby wojska w Rzeczpospolitej uchwalonej na sejmie niemym • scharakteryzować skutki społeczne i gospodarcze udziału Rzeczpospolitej w wielkiej wojny północnej • wyjaśnić, jak odbywała się ingerencja obcych państw w wewnętrzne sprawy Rzeczpospolitej w czasach saskich • scharakteryzować programy stronnictw politycznych, które działały w okresie panowania Augusta III • wyjaśnić, na czym polegała reforma szkolnictwa opracowana przez Stanisława Konarskiego • ocenić działalność polityczną Stanisława Leszczyńskiego w okresie wojny północnej

<p style="text-align: center;">ZP – XXVI.3), XXVI.4)</p>	<p>I rozbiór Rzeczypospolitej (rozdz. 35)</p>	<p style="text-align: center;">1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1764, 1767, 1768–1772, 1772, 1773–1775 • postacie: Stanisława Augusta Poniatowskiego, Tadeusza Rejtana, Katarzyny II Wielkiej, Nikołaja Repnina, Michała Krasińskiego, Józefa Pułaskiego, Adama Ponińskiego, Michała Hieronima Radziwiłła, Ottona Magnusa von Stackelberga, Kajetana Sołtyka, Józefa Andrzeja Załuskiego, Samuela Korsaka 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sejm konwokacyjny, dysydenci, konfederacje dysydenckie, prawa kardynalne, konfederacja barska, sejm rozbiorowy, Rada Nieustająca, departament 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić okoliczności wyboru na króla Stanisława Augusta Poniatowskiego • wymienić uczestników I rozbioru Rzeczypospolitej • wskazać na mapie ziemie utracone przez Rzeczypospolitą w wyniku I rozbioru • wymienić prawa kardynalne • podać przyczyny zawiązania konfederacji barskiej • przedstawić postulaty konfederatów • wskazać na mapie obszary objęte walką zbrojną w czasie wojny domowej 1768–1772 • wyjaśnić rolę Rosji w elekcji Stanisława Augusta Poniatowskiego • wymienić postanowienia sejmu rozbiorowego • scharakteryzować postawę posłów podczas obrad sejmu rozbiorowego • rozstrzygnąć, czy prawa kardynalne wzmocniały czy osłabiały państwo, oraz uzasadnić swoją opinię • wyjaśnić wizję artystyczną sejmu rozbiorowego stworzoną przez Jana Matejkę na obrazie <i>Rejtan. Upadek Polski</i> • ocenić postawę Tadeusza Rejtana na sejmie rozbiorowym
--	---	--------------------------------------	--	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXVIII.1), XXVIII.2), XXVIII.3)</p>	<p>Kultura oświecenia w czasach stanisławowskich (rozdz. 36)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1765, 1765–1785, 1770, 1773, 1775, 1788–1793 • postacie: Hugona Kołłątaja, Ignacego Krasickiego, Adama Kazimierza Czartoryskiego, Wojciecha Bogusławskiego, Juliana Ursyna Niemcewicza, Franciszka Bohomolca, Ignacego Potockiego, Grzegorza Piramowicza, Adama Naruszewicza, Bernarda Bellotta (Canaletta), Marcello Bacciarellego • zna tytuły prasy wychodzącej w czasach stanisławowskich – „Monitor”, „Zabawy Przyjemne i Pożyteczne” 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: czasy stanisławowskie, Szkoła Rycerska, Komisja Edukacji Narodowej (KEN), obiady czwartkowe, Teatr Narodowy, Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych, styl stanisławowski, Łazienki Królewskie, wedyuty, Biblioteka Załuskich 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego król utworzył Szkołę Rycerską • wyjaśnić, w jakim celu została powołana Komisja Edukacji Narodowej • podać przykłady obiektów w Warszawie związanych z królem Stanisławem Augustem • wyjaśnić, jaką rolę pełniła publicystyka w czasach stanisławowskich • wyjaśnić, dlaczego obiady czwartkowe zwane były „obiadami rozumnymi” • podać miejsca, w których odbywały się obiady czwartkowe • omówić tematykę pierwszych sztuk teatralnych w Polsce • omówić zadania, które stawiała nauczycielom Komisja Edukacji Narodowej • omówić strukturę instytucji oświatowych, których pracę miała nadzorować Komisja Edukacji Narodowej • wyjaśnić, w jakim celu powstało Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych • wskazać przeszkody, które utrudniały pracę Komisji Edukacji Narodowej • wskazać różnicę między obiadami czwartkowymi i spotkaniami w salonach literackich Europy Zachodniej • wymienić dzieła Bernarda Bellotta oraz Marcella Bacciarellego powstałe w Polsce • przedstawić rolę mecenatu Stanisława Augusta Poniatowskiego w ożywieniu kultury XVIII-wiecznej Rzeczypospolitej • wskazać elementy stylu stanisławowskiego na przykładzie pałacu Na Wyspie
---	--	----------	--	---	--

					<ul style="list-style-type: none">• wyjaśnić, dlaczego Wojciecha Bogusławskiego nazwano ojcem polskiego teatru i polskim Molierem• przedstawić dorobek kulturalny Rzeczypospolitej za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego• wyjaśnić, w jaki sposób historycy mogą wykorzystać malarstwo Canaletta do badań nad historią Warszawy
--	--	--	--	--	--

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXVI.5), XXVII.1), XXVII.3)</p>	<p>Sejm Wielki i Konstytucja 3 maja (rozdz. 37)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1788–1792, 1789, 1791, 1792, 1793 • postacie: Hugona Kołłątaja, Stanisława Staszica, Stanisław Małachowskiego, Jana Dekerta, Stanisława Kostki Potockiego, Ignacego Potockiego, Franciszka Ksawerego Branickiego, Michała Poniatowskiego, Jacka Małachowskiego, Józefa Poniatowskiego, Tadeusza Kościuszki, Stanisława Bielińskiego, Jakoba Johanna Sieversa, Ludwiga Heinricha Buchholtza 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Konstytucja 3 maja, Sejm Wielki (Sejm Czteroletni), kadencja sejmu, reforma skarbowo-wojskowa, sejm skonfederowany, unifikacja, Straż Praw, jurysdykcja, czarna procesja, ustawa o miastach królewskich, ustawa rządowa, gołota (nieposesjonaci), instrukcje poselskie, ustawa o reformie sejmików, stronnictwo patriotyczne (republikańskie), stronnictwo hetmańskie, stronnictwo królewskie (dworskie), ofiara dziesiątego grosza, konfederacja targowicka, aklamacja, diariusz, Order Virtuti Militari 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić postanowienia Konstytucji 3 maja • wyjaśnić, jak doszło do II rozbioru Rzeczypospolitej • wskazać na mapie ziemie utracone przez Rzeczypospolitą w II rozbiorze • wyjaśnić, dlaczego Austria nie uczestniczyła w II rozbiorze Rzeczypospolitej • wyjaśnić, dlaczego część szlachty była przeciwna reformom dotyczącym miast i mieszczaństwa • wyjaśnić cel zorganizowania czarnej procesji • scharakteryzować reformy Sejmu Wielkiego • omówić sytuację międzynarodową w przededniu Sejmu Wielkiego • wyjaśnić trudności, jakie napotymano przy realizacji reformy skarbowo-wojskowej • scharakteryzować programy i działalność stronnictw na Sejmie Wielkim • wyjaśnić, dlaczego przeciwnicy Konstytucji 3 maja uważali, że była ona zamachem stanu • omówić przebieg wojny w obronie Konstytucji 3 maja • wyjaśnić, dlaczego król Stanisław August przystąpił do konfederacji targowickiej • wskazać na mapie Zieleńce i Dubienkę • ocenić postawę szlachty w trakcie sejmu rozbiorowego w 1793 r. • wyjaśnić wizję artystyczną stworzoną przez Jana Matejkę na obrazie <i>Konstytucja 3 maja 1791 r.</i> • ocenić, czy postanowienia Konstytucji 3 maja były zgodne z ideami oświecenia
---	---	----------	---	--	---

<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">ZP – XXVII.2), XXVII.3), XXVII.4), XXVII.5)</p>	<p>Insurekcja kościuszkowska i III rozbiór Rzeczypospolitej (rozdz. 38)</p>	<p>1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1794, 1795, 1798 • postacie: Tadeusza Kościuszki, Wojciecha Bartosa, Jana Kilińskiego, Jakuba Jasińskiego, Antoniego Madalińskiego, Aleksandra Suworowa, Ignacego Zakrzewskiego, Józefa Zabięły, Józefa Ankwicza, Józefa Kazimierza Kossakowskiego, Ignacego Działyńskiego, Jędrzeja Kapostasa, Józefa Wybickiego, Józefa Pawlikowskiego, Osipa Igelströma, Aleksandra Tormasowa, Iwana Fersena, Tomasza Wawrzeckiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: insurekcja, naczelnik siły zbrojnej narodowej, kosynierzy, Uniwersał połaniecki, klub jakobinów, Rada Zastępcza Tymczasowa, Sąd Najwyższy Kryminalny, rzeź Pragi, konwencja petersburska 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do wybuchu powstania kościuszkowskiego • opisać przebieg bitwy pod Raławicami • podać przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego • wskazać na mapie ziemie, które utraciła Rzeczpospolita w III rozbiórze • wymienić postanowienia Uniwersału połanieckiego i wyjaśnić, w jaki sposób zmieniła on sytuację chłopów • opisać przebieg wydarzeń w Warszawie i Wilnie w czasie insurekcji kościuszkowskiej • scharakteryzować nastroje polityczne wśród mieszkańców stolicy i podejmowane przez nich działania • opisać przebieg wydarzeń w czasie powstania kościuszkowskiego z uwzględnieniem najważniejszych bitew • wskazać na mapie Raławice, Szczekociny, Połaniec, Maciejowice, Radoszyce, Grodno • wyjaśnić, dlaczego Prusy przystąpiły do tłumienia insurekcji • scharakteryzować przyczyny klęski powstania kościuszkowskiego, uwzględniając ich aspekt polityczny, społeczny i militarny • ocenić straty terytorialne i ludnościowe, jakie poniosła Rzeczpospolita na rzecz Rosji, Austrii i Prus w wyniku III rozbioru • wymienić postanowienia konwencji petersburskiej • ocenić panowanie Stanisława Augusta Poniatowskiego
--	---	----------	--	---	--

					<ul style="list-style-type: none"> • ocenić postawę i dokonania Tadeusza Kościuszki
	Rzeczpospolita w XVIII w. (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			
Epoka napoleońska					

ZP – XXIX.1), XXIX.2)	System napoleoński w Europie (rozdz. 40)	1	Uczeń zna: <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1799, 1800, 1801, 1804, 1805, 1806, 1807, • postacie: Napoleona Bonaparte, Józefiny, Aleksandra I, Franciszka II, Fryderyka Wilhelma III 	Uczeń rozumie: <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: pierwszy konsul, referendum, cesarz Francuzów, Kodeks Napoleona, zamach 18 brumaire’a, bitwa trzech cesarzy, Związek Reński, protektorat, Bank Francji, „szlachta zasług”, konkordat, system napoleoński 	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do wprowadzenia konsulatu we Francji • wyjaśnić okoliczności, w których doszło do koronacji cesarskiej Napoleona • wymienić główne postanowienia Kodeksu Napoleona • wymienić postanowienia pokoju w Tylży • wyjaśnić skutki bitwy pod Austerlitz • wyjaśnić, w jakim celu utworzono Związek Reński • wymienić główne państwa należące do Związku Reńskiego • wskazać na mapie • Trafalgar, Austerlitz, Jenę, Auerstedt, Iławę Pruską, Frydland, Tylżę • scharakteryzować politykę wewnętrzną Napoleona • wymienić postanowienia konkordatu podpisanego przez Napoleona ze Stolicą Apostolską • wyjaśnić, dlaczego doszło do wybuchu walk w Hiszpanii i Portugalii • wyjaśnić, jak funkcjonował system napoleoński w Europie • wymienić państwa zależne od Francji oraz takie, na których tronach zasiedli członkowie rodziny Napoleona • wskazać na mapie wąwóz Somosierra • rozstrzygnąć, czy Napoleon Bonaparte słusznie jest nazywany grabarzem rewolucji francuskiej, oraz uzasadnić swoją opinię • wyjaśnić znaczenie szarży polskich szwoleżerów w wąwozie Somosierra dla kampanii Napoleona
-----------------------	--	---	--	--	---

					w Hiszpanii i dla polskiej tradycji walki o niepodległość
ZP – XXIX.3)	Legiony Polskie we Włoszech (rozdz. 41)	1	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1797, 1796–1797, 1802, 1806, 1808 • postacie: Jana Henryka Dąbrowskiego, Józefa Wybickiego, Waleriana Działoszyckiego 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: <i>Pieśń Legionów Polskich</i>, dezercja, półbrygady, legie, bataliony, Republika Lombardzka, Armia Renu, Legia Honorowa, korpus posiłkowy, Zgromadzenie Centralne (Centralizacja Lwowska), Legia Polsko-Włoska, Legia Nadwiślańska 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, dlaczego doszło do powstania Legionów Polskich we Włoszech • wyjaśnić znaczenie <i>Pieśni Legionów Polskich</i> w budzeniu ducha patriotycznego wielu pokoleń Polaków • wymienić główne postanowienia porozumienia z Republiką Lombardzką w sprawie utworzenia Legionów Polskich • wyjaśnić, dlaczego doszło do rozwiązania Legionów Polskich • wyjaśnić, dlaczego polscy legionieści zostali wysłani na Santo Domingo • wskazać na mapie miejsca najważniejszych bitew stoczonych z udziałem Legionów Polskich • omówić polskie, włoskie i francuskie elementy umundurowania żołnierzy Legionów Polskich we Włoszech • opisać sytuację legionistów na Santo Domingo • wyjaśnić przyczyny wysokiej śmiertelności legionistów na Santo Domingo • ocenić stosunek Napoleona do polskich jednostek wojskowych walczących u jego boku • przedstawić sytuację polskich środowisk niepodległościowych po III rozbiorze

<p style="text-align: center;">ZP – XXIX.3), XXIX.4)</p>	<p>Księstwo Warszawskie (rozdz. 42)</p>	<p style="text-align: center;">1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1806–1807, 1807, 1809, 1812, 1813, 1815 • postaci: Józefa Poniatowskiego, Fryderyka Augusta I 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: sprawa polska, Księstwo Warszawskie, Wolne Miasto Gdańsk, kongres wiedeński, wojna austriacko-francuska, pokój w Schönbrunn, Nowa Galicja, Wielka Armia, Komisja Rządząca, Rada Stanu, bitwa narodów, kontrybucja, Rada Najwyższa Tymczasowa 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienić główne postanowienia pokoju w Tylży dotyczące ziem polskich • wskazać na mapie terytorium Księstwa Warszawskiego w 1807 r. i 1809 r. • wyjaśnić przyczyny likwidacji Księstwa Warszawskiego • wymienić postanowienia konstytucji Księstwa Warszawskiego • omówić znaczenie bitwy pod Raszynem dla wojny 1809 r. • wskazać na mapie ziemie przyłączone do Księstwa Warszawskiego w 1809 r. • scharakteryzować udział żołnierzy polskich w kampanii napoleońskiej 1812 r. • wyjaśnić, na jakich aktach prawnych była wzorowana konstytucja Księstwa Warszawskiego • omówić udział żołnierzy polskich pod dowództwem księcia Józefa Poniatowskiego w bitwie pod Lipskiem • rozstrzygnąć, czy Polacy byli najwierniejszymi sojusznikami Napoleona, i uzasadnić swoje zdanie • scharakteryzować sytuację społeczno-gospodarczą Księstwa Warszawskiego • wyjaśnić, co znaczyło powiedzenie, że w Księstwie Warszawskim „chłopom zdjęto kajdany z nóg wraz z butami” • wyjaśnić, dlaczego postawa księcia Józefa Poniatowskiego stała się symbolem żołnierskiego męstwa i honoru • ocenić stosunek Napoleona do sprawy polskiej
--	---	--------------------------------------	--	---	--

<p style="text-align: center;">ZP – XXIX.2), XXIX.5)</p>	<p>Upadek Napoleona (rozdz. 43)</p>	<p style="text-align: center;">1</p>	<p>Uczeń zna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • daty: 1812, 1814, 1815, 1 III 1815 – 18 VI 1815, 1821 • postacie: Ludwika XVIII, Arthura Wellesleya (lorda Wellingtona), Gebharda Blüchera 	<p>Uczeń rozumie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • pojęcia: Wielka Armia, taktyka spalonej ziemi, wojna podjazdowa, bitwa pod Waterloo, Mały Kapral, szósta koalicja antyfrancuska, bitwa narodów, pokój paryski z 1814 r., Karta konstytucyjna, sto dni Napoleona 	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnić, jak doszło do klęski wyprawy Napoleona na Moskwę • wyjaśnić, w jakich okolicznościach doszło do upadku Napoleona • wyjaśnić, jaki wpływ na klęskę Napoleona w Rosji miały warunki pogodowe • wyjaśnić, dlaczego zdobycie Moskwy przez Napoleona nie przyniosło sukcesu całej wyprawie do Rosji • scharakteryzować skutki wyprawy Napoleona do Rosji • wskazać na mapie miejsca walk Wielkiej Armii w 1812 r. i trasę jej odwrotu • scharakteryzować zmiany w sytuacji międzynarodowej w 1813 r. • omówić postanowienia pokoju zawartego w Paryżu w 1814 r. • wyjaśnić, jakie nastroje w społeczeństwie francuskim wywołał powrót z emigracji Ludwika XVIII, starej arystokracji i duchowieństwa katolickiego • wyjaśnić, jak doszło do powrotu Napoleona do Paryża • omówić przyczyny klęski armii francuskiej pod Waterloo • wskazać na mapie wyspę Elbę, trasę powrotu Napoleona do Paryża, Waterloo • omówić znaczenie bitwy pod Waterloo w dziejach Francji i Europy • wyjaśnić, w jakich okolicznościach zmarł Napoleon Bonaparte • wymienić pozytywne skutki epoki napoleońskiej dla Europy
--	-------------------------------------	--------------------------------------	---	---	---

					<ul style="list-style-type: none"> • wskazać na mapie Wyspę Świętej Heleny • ocenić postać Napoleona I i przedstawić jej znaczenie w dziejach Europy
	Epoka napoleońska (lekcja powtórzeniowa)	1			
	Sprawdzian	1			